

Vers. Obiter tamen.

11 Samiare apud veteres idem fuit, quod acuire, samiumque pro acuto accipiebatur. Calepin. verb. Samio, Cornucop. col. 754. num. 20. & col. 1376. num. 60. Adrian. Turneb. adversarior. lib. 18. cap. 17. in fin. ibi: Ferramenta inquit Vopiscus samiata: Nonius acuta & mucronata explicat, & recte: quod ex eo credo, quia Samiâ cretâ polita & mitida deterfaque acuerentur: vim enim in ea detergendi esse noverunt omnes. Igitur & detergendo ferramenta acuit. Lexic. Calvin. verb. Samiata. Unde Samiarii dicti sunt, qui gladiatorum & jaculorum aciem & cuspidem exasperant. Turneb. lib. 27. cap. 21. quò loci ait, Samiarios esse, qui cretâ famiâ arma, ferramenta, spicula prætorianorum & satellitum Imperatoris ad nitorem fricabant, atque exasperabant gladiatorum & jaculorum aciem & cuspidem.

SUMMARIUM.

- 1 Mulier prægnans si ad mortem damnatur, supplicium suspenditur usque ad partum.
- 2 Ratio constitutionis exornata traditur.
- 3 Fœmina proscripti potest, etiam si prægnans sit; sed occidi antequam pariat, non permittitur.
- 4 Quando, & qualiter puniatur, qui fœminam gravidam bannitam errore juris vel facti perimit.
- 5 Ad ultimum supplicium damnata statim ac enitur interfici potest, nisi ad lactandum infantem opus sit.
- 6 Mulieri gravida nullam corporalem pœnam infligi permittitur, ne sequatur abortus.
- 7 Quid de relegatione?
- 8 Nullam pœnam corporalem exequi licet in fœminam puerperam ante quadraginta dies, præter supplicium ultimum.
- 9 Mater que necessario desideratur, ut infantem filium lactet, nulli pœna corporali subijci potest.
- 10 An liceat publica auctoritate mulierem prægnantem occidere ob delictum, si maxime expediat Reipublica, & num. 11. 12. & 13.
- 14 Mulier quandiu prægnans est, torqueri nequit.
- 15 Nec tortura ministerio terri.
- 16 Mulier recens enixa quando terri, aut torqueri possit.
- 17 Mulier nutrens infantem an torqueri, vel pœna corporali, præter mortis, affici possit.
- 18 Confessio facta à fœmina eo tempore, quo secundum jus torqueri non potest, si perituram, vel terrorem fiat, nullius momenti est.
- 19 Virum cum fœmina gravida iudicium exerceri possit?
- 20 Prægnanti fœmina pœna, sive tortura suspendi debet, etsi fœtus non sit animatus.
- 21 Pœna suspendenda est, licet mulier turpiter concipiat ea mente, at mors, vel aliud supplicium differatur.

- 22 Mulier gravida quomodo probetur ad pœna dilationem.
- 23 Aequitas legis Prægnantis, ff. de pœn. unde originem sumpsit.
- 24 Prægnans etiam iure naturali inspecto, ob crimen interfici nequit antequam enixa sit.
- 25 Aliani locus de fœmina servanda propter fœtum, servatur.

De rea prægnante, cujus supplicium aut tortura suspenditur donec pariat, ad legem Prægnantis, ff. de pan.

CAPUT IV.

Mulier ultimo supplicio damnata, quandiu gravida existit, pœnam subire non permittitur, l. ult. tit. 31. part. 7. ubi Greg. Lop. gloss. fin. Menoch. de arbit. lib. 1. quest. 86. n. 10. Anton. Gom. variar. lib. 3. cap. 13. n. 37. Farinac. in fragment. lit. C. num. 611. Clar. in praxi, §. fin. quest. 97. num. 5. ubi Baiard. num. 3. Arias de Mela variar. lib. 2. cap. 36. Guazzin. de defension. reor. tom. 2. defens. ult. cap. 3. num. 2. Carranza de part. natur. cap. 2. de for. seu vent. §. 4. num. 21. cum seqq. Carrer. in praxi crim. tract. de homic. §. Circa itaque, num. 22. Jan. Langleus lib. 11. semestr. cap. 2. Cantera crim. quest. 10. num. 1. quibus junges Glossam & DD. in l. Imperator, ff. de stat. homin. & in l. Prægnantis, ff. de pœnis. Si quis autem iudex ream prægnantem interfici iusserit, perinde plectetur, ac si infantem jam natum morti tradidisset, d. l. ult. partit.

Cujus æquissima constitutionis eadem ab omnibus reddi solet ratio, ne scilicet fœtus criminis exors cum criminosa genitrice extinguatur, de quo Diodor. Sicul. lib. 2. rer. antiquar. ubi inquit: Mulierum morti destinatarum, si prægnantes essent, partus expectabatur, quod iniquum esset, cum qui nihil commississet, una cum facinoroso pœnam pati, aut duos plecti, cum unus deliquisset, cumque eo quis sponte peccasset, criminis vacuum puniri. Insuper cum sola peccasset mater, minime æquum censebant, filium parvi, matrique communem luere maternam pœnam. Cui & alia juridica adstipularur consideratio; nam partus pro nato habetur, quoties ipsius commodum vertitur, l. Qui in utero 7. & 26. ff. de stat. homin. unde sicut filius jam editus ob crimen parentum nullâ pœnâ corporali affici potest, ut dixi supra, lib. 2. cap. 8. n. 21. ita nec fœtus enecari propter scelus maternum, ut perpendit Carranza d. part. cap. 2. §. 4. num. 20. homicidium enim, cum animatus existit, verè patitur, & ita plecti debet, l. 8. tit. 8. p. 7.

Eadem ratione licet fœmina proscripti queat, ut à quovis impunè interficiatur, ut cum communi contra alios tenet Farinac. tract. de variis question. quest. 103. num. 61. tamen dum gravida est, banniti prohibetur, seu perimi, quam si quis occidat, pœnâ subjacebit. Farinac. ubi proxime, num. 68. Menoch. d. lib. 1. quest. 90. n. 55. Carrer. sup. §. Sepimò igitur, num. 30. Plaza de delict. lib. 1. cap. 36. num. 22. Dueñas reg. 68. limit. 7. Vivian. opin. 770. num. 19. Carranz. sup. num. 36. D. Nic. Anton. tract. de exil. lib. 2. cap. 34. num. 36.

Sed si quis errore facti, putans mulierem vacuo ventre fore, prægnantem enecet, à pœna

immunis erit. Farinac. cum aliis sup. num. 71. Imò etsi juris errore proscriptam fœminam quis perimat, extra ordinem duntaxat coërebitur, quia scilicet credidit etiam gravidam occidere sibi licere. Ita colligitur ex dictis supra, lib. 2. cap. 1. num. 198. cum seqq.

Post partum verò, vel abortum, statim non expectatis qua triginta diebus, rea vel bannita poterit enecari. Ant. Gom. supra, Canter. dict. q. 10. Baiard. ad Clar. q. 97. n. 4. nisi fortè ad infantem nutriendum ita mater desideretur, ut ipsâ peremptâ, ille periret; nam tunc mortis pœna in tempus ablactationis differetur. Barb. & DD. in d. l. Imperator, & in d. l. Prægnantis, Ant. Gom. Baiard. & Canter. ubi nuper, Farinac. in fragment. litera C, num. 613. Carrer. dict. §. Circa itaque, num. 2. Idemque dicendum videtur de qualibet nutrice, etsi mater ejus, quem lactat, non sit, ne infans intereat, cum hęc eadem ratio reperitur.

Non solum ultimum supplicium, sed etiam quanvis aliam pœnam corporis afflictivam gravidæ mulieri inferri vetatur, favore fœtus, ne abortum faciat, unde nec flagellis cædetur, aut membro mutilabitur, donec fuerit enixa. Bart. in dict. l. Prægnantis, Ant. Gom. sup. Farinac. dict. lit. C, num. 611. Carranz. n. 29. Baiard. num. 3. & 7. Menoch. d. q. 86. n. 10.

De relegationis pœna ambigitur, an utique suspendatur. Communis resolutio est, quod si ex mulieris imbecillitate, itineris difficultate, & aliis circumstantiis verosimiliter timeatur abortus, sententiæ exequutio retardetur, aliàs statim exequatur. Ant. Gom. ibidem, Farinac. ubi proxime, Petr. Caball. crimin. resolut. casu 79. num. 5. Carranza num. 30. & 31. Baiard. n. 3. Arias de Mela d. cap. 36. n. 3.

Sed pœnæ corporales, mortis excepta, non infliguntur mulieri intra quadraginta dies postquam peperit, non favore infantis, sed ipsius, ne præ dolore animam exhalet. cum valetudinaria, ac debilis eo tempore existere censeatur. Ant. Gom. supra, Baiard. d. q. 97. n. 4. Canter. sup. qui ait hoc iudicis arbitrio committi.

Imò si ad infantis nutritionem necessariò mater deserviat, hujusmodi pœnæ corporales suspenduntur, si ex eis inhabilem ad lactandum reddi Medicorum iudicio timeatur. Carranz. sup. num. 29. Ant. Gom. sup. Canter. d. q. 10. num. 12. ubi ait posse lactantem membro mutilari, quod juxta præmissam assertionem est limitandum. Ubi verò fœmina damnata servari debet, ut in posterum debitas pœnas luat in vinculis publicis, seu carcere debet custodiri, propriisque expensis ali: quod si pauper fuerit, ex publico alimenta illi præstanda sunt. Cabal. in constitut. March. lib. 4. cap. 29. lit. A, n. 9. Guazzin. sup. defens. 30. cap. 14. n. 2.

Opportunè queri potest, num aliquo casu recedere liceat à regula dictæ legis Prægnantis, & similibus, ita ut mater rea, dum gravida existit, perimatur? Quid enim si tumultus, aut seditiones ex dilatione supplicii in grave Reipublicæ detrimentum, & exitium imminerent? Et pars negativa astruitur ex dictis supra, lib. 2. cap. 8. num. 9. & num. 21. ubi cum communi assertum est, nefas esse pro salute totius populi in infantem violentas manus ad necem inferre; nam hoc omnem humanam potestatem excedit, quæ non valet pœnam corporalem innocenti pro alieno

D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.

crimine irrogare: unde ob materiam facinus fœtum, qui delinquere nequivit, morti mancipare, nullo modo licitum fieri potest, etsi totius civitatis salus periclitetur.

Affirmativa sententia validis rationibus innititur, siquidem vita privati pro communi salute expendi debet, ut probavimus supra, lib. 1. cap. 2. num. 81. cum satius sit, quod unus moriatur, quam quod omnes, aut plurimi de populo intereant: nec debet esse melioris conditionis qui in utero est, quam si jam foret editus. Nec refert, quod etsi quisque civis enim culpæ exors pro sua Republica vitam prodigere teneatur, non tamen Magistratibus, aut concivibus permittitur est ut eundem enecet, prout præmissimus, hoc etenim procedit ubi directè insons morti traditur, nam secus est si indirectè mors subsequatur. Sic d. lib. 2. cap. 8. n. 9. probatum relinquitur, quod si hostis, cui resisti non posset, minaretur civitati exitium, nisi innocens enecandus exhiberetur, potest sic postulatus licitè tradi, ut pereat, de quo exemplar existit Judic. cap. 15. nam Sanson à suis victus traditur enecandus Philisthæis. Vidè Salian. Annal. tom. 2. anno 2881. n. 5. Et regulariter iusta existente causa potest quis actum facere, qui directè non tendat ad mortem, licet certò sciat ex illo interitum sui ipsius vel aliorum innocentium eventurum. Sic licet militi ignem navi applicare, ne in hostium potestatem perveniat illa, etsi eundem cum aliis ibi obire necesse sit: sicut ei non licet deserere locum, in quo à Præfecto constitutus est, quanvis agnoscat se ab hostibus trucidandum. Similiter in naufragio tabulam amico cedere absque peccato quis poterit, licet ipse extinguendus sit, de quo Less. de just. & jur. lib. 2. cap. 9. n. 64. cum aliis Filiuc. tom. 2. tract. 29. cap. 1. num. 72. Remig. in Sum. tract. 2. cap. 5. §. 3. num. 2. D. Covar. sup. lib. 1. cap. 2. num. 8. in fin. cum seqq. ubi & nos plura congestimus ad rem.

Sed inter alia illud maximè huic assertioni favet, quod prægnans permittitur sumere medicinam pro salute tuenda, quanvis ex ea abortum subsequi certò sciatur, modò primarius effectus medicinæ non tendat ad partus necem, sed ad matris incolunitatem, & vitam; quia ipsa jus habet ad medicamen id percipiendum, ut mortis periculum evadat, & ita injuriam nullam infert ei, qui in utero est, licet per consequentiam perimatur: quæ ratio communiter traditur ab omnibus, & deducitur ex l. 3. §. Quod ait, ff. de incend. ruin. & naufrag. & aliis, quas cumulat ibi Glossa verb. Defendendarum, de quo Less. & alii cum eo nuper laudati. Cum ergo Reipublica jus habeat ad interficiendam ream prægnantem legitime damnatam, & aliundè urgeat periculum seditionis propter moram in exequenda sententia, poterit eandem, non expectato partu interficere; ut sibi prospiciat, etiam si inde mors fœtus subsequatur; actus enim occidendi matrem non tendit directè ad interitum existentis in ejus ventre, cum hic vivere possit, illâ peremptâ, l. 2. ff. de mort. inferend. His annuet proculdubio dati supra, dict. cap. 8. num. 21. ad fin. quandoquidem sentiunt licere publica auctoritate constitui, ut alieni sceleris innocens pœnas luat: quod si verum foret, maximè hoc casu locum habere posset, cum fœtus pars viscerum matris esse dicatur, l. 1. §. Ex hoc rescripto, ff. de vent. inspic. Gloss. in l. Prægnans, ff. de evict. & una eademque

eademque persona, corpusque censetur, l. Curator 5. ff. de vent. in possess. mittend. Facit lex Qui eadem 25. in fin. ff. ad l. Corn. de sicar.

13 Hujusmodi opinio, quæ ex præmissis probabilis apparet, ita restringi debet, ut duntaxat procedat cum communitas in gravi, ac evidenti discrimine constituta aliter sibi consulere non valet, nisi prægnante rea absque mora interfecta; alioqui si ex dilatione supplicii duntaxat impunitas mulieris propter tumultum sequeretur, non ideo exequutio sententiæ acceleranda erit cum nece foetus; satius est enim criminofam matrem impunitam relinqui, quam innocentem partum enecari, ut in simili monet Consulatus in l. Absentem 5. §. 1. ff. de penis.

Ibi: Et eadem ratione nec eam torquendam esse

14 Mulier dum foetum fert, ob periculum abortus quæstioni subijci prohibetur, l. 2. tit. 30. p. 7. ubi Greg. Lop. gloss. 8. Ant. Gom. variar. lib. 3. cap. 13. num. 3. & 37. Menoch. de arbitr. lib. 1. c. 86. n. 13. Farinac. in praxi crim. q. 41. num. 78. & ibi Vulpin. num. 12. Jan. Langlæus lib. 11. semestrium, cap. 2. Clar. in §. fin. quæst. 64. num. 23. & ibi Baiard. n. 76. Carranz. de part. cap. 2. §. 4. num. 25. Paul. Zacchias quæstion. medicolegal. tom. 1. lib. 6. tit. 2. quæst. 4. num. 19. Arias de Mela varior. lib. 2. cap. 36. num. 12. Cantera crimin. quæst. 10. in princip. Guazzin. de defension. reor. defens. 30. cap. 14. num. 1. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 4. num. Paz in praxi, tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. num. 48. Quod etiam in crimine læsæ Majestatis procedit Ant. Gom. n. 3. in fin.

15 Ab eadem ratione provenit, quod scemina gravida terri non possit torturæ metu pro eruenda veritate. Farinac. num. 84. Ant. Gom. num. 4. vers. Et ita debet, Zacch. dict. tit. 2. quæst. 2. num. 5. Cavalcan. de brach. reg. part. 3. num. 126. Carranz. num. 26. Guazzin. sup. vers. Nec etiam poterit.

16 Post partum itidem mulier infra quadraginta dies non torquetur propter debilitatem, ne in quæstione decedat. Farinac. num. 79. Clar. n. 22. & ibi Baiard. num. 4. Greg. Lop. d. gloss. 8. Pacian. sup. Guazzin. cum aliis n. 2. ubi cum Ant. Gom. d. cap. 13. num. 3. ad fin. tenet in arbitrio judicantis fore, quantum temporis expectandum sit, ut recenter enixa torqueatur. Idem tradit Cantera num. 1. & Cavalcan. ubi nuper. Sed ante lapsum quadraginta dierum quæ peperit terri permittitur, non tamen intra decem, vel quindecim dies, quia mors inde contingere potest, ut probat Zacch. d. quæst. 2. num. 9. quod ita videtur ampliandum, ut intra decimum, aut decimumquintum diem nec terror remotus torturæ incuti puerperæ possit, ne præ mœrore, ac formidine imminentis quæstionis vitam agat, ut sepe contingit: unde nec hoc casu, nec cum mulier prægnans est, ob abortus periculum admittenda est distinctio Ant. Gom. d. cap. 13. num. 4. vers. Et ita debet, licet aliàs vera sit.

17 De muliere, quæ nutrit, ubi alia nutritia non est, quæritur an tormentis subijci possit? In quo ad medicos, & obstetices judicem recurrere oportet; nam si ex tortura inhabilis ad nutricandum infantem reddenda censetur, à quæstione abstinendum est, aliàs torqueri illicè poterit, de quo consulas Gregor. Lop. dict. gloss. 8. Farinac. sup.

num. 80. & 81. ubi Vulpin. num. 12. Zacch. d. quæst. 4. num. 19. Clar. num. 23. Carranz. num. 28. Cavalcan. ubi nuper, Guazzin. dict. defens. 30. cap. 15. Cantera dict. quæst. 10. num. 1. ubi quod potest torqueri, ac membro mutilari: quod sub præmissa distinctione accipiendum, sicut & quod scripsit Cavalcan. & refert Guazzin. nempe nutricantem terrendam non esse.

Ex quibus deducitur, quod si mulier adversus 18 juris dispositionem torqueatur, vel terreatur, & ita crimen agnoscat, ratamque confessionem habeat, damnari ex ea minime possit, quia nullius momenti est. Farinac. num. 78. Baiard. in d. q. 64. num. 77. Pacian. sup. Ant. Gom. d. vers. Et ita debet, Carranz. num. 27. Guazzin. dict. cap. 14. n. 2. vers. Et si mulier.

Utrum cum prægnante causa agitari possit, & 19 ipsa ad testificandum, vel comparandum compelli, quæri solet. Et communis sententia affirmat, cessante abortus periculo; nam si criminaliter contra eam agatur, & iudex sententiam ferat, quæ pœna capitalis, aliæve corporalis imponatur, verosimiliter abortus timeri potest, cum scemina præ dolore, mœstitia, vel metu soleant abortire. Galen. lib. 5. Aphorism. Hippocrat. Menoch. dict. quæst. 86. n. 13. De quibus Ant. Gom. sup. n. 37. in fin. Guazzin. d. cap. 14. in princip. Carranz. num. 31. cum seqq. Petr. Caball. resol. crimin. casu 79. per tot. Baiard. ad quæst. 97. num. 5. Arias de Mela sup. n. 14. cum aliis.

Omnia hucusque tradita absque distinctione 20 procedunt, sive foetus animatus sit, sive non, velut post decem aut viginti dies à tempore conceptionis. Farinac. dict. quæst. 41. num. 83. ubi Vulpin. num. 12. Baiard. ad quæst. 64. num. 76. Carrer. in praxi. tract. de indic. & tortur. §. Circa tertium, que person. torq. poss. num. 34. Guazzin. num. 1. vers. Et procedit. Menoch. sup. quæst. 90. num. 55. Zacchias d. c. 4. n. 19.

Idem dicendum est, licet mulier ex punibili 21 complexu, & fraudulenter conceperit, ut pœnam, aut quæstionem subterfugiat. Farinac. n. 82. ubi Vulpin. num. 12. idem Farin. in fragment. lit. C, num. 612. & in tract. de var. quæstion. q. 103. num. 70. Gregor. Lop. in l. ult. gloss. 4. tit. 31. p. 7. Ant. Gom. num. 37. Plaza de delict. lib. 1. cap. 36. num. 22. Menoch. ubi proxime, Baiard. d. n. 76. & quæst. 97. num. 3. Cantera num. 1. Caball. num. 3. Guazzin. sup. vers. Quæ conclusio. Cum enim in his leges partus favorem respiciant, nequitia, ac turpitudine matris officere proli non debet, l. Imperator 18. ff. de stat. homin. Si quæ verò puerperis duntaxat prospiciunt, de quibus sup. n. 8. & 16, ea humanitatis intuitu, ne pœnarum legitimus modus excedatur, inducta sunt, quibus mulieres ob turpitudinem non redduntur indignæ.

Mulieri se gravidam asseveranti non creditur, 22 nisi probetur: quomodo probetur, discas à Mascard. de probat. concl. 1125. Pacian. sup. dict. cap. 4. a num. 25. & standum est medicorum, ac obstetricum iudicio, Farinac. dict. quæst. 41. num. 85. ubi Vulpin. num. 12. Baiard. d. quæst. 64. num. 78. Guazzin. d. cap. 14. in fin. ubi quod sat est si de credulitate periti deponant, sapere enim falluntur, quia difficile dignoscitur an mulier prægnans sit. Zacchias quæstion. medicolegal. tom. 2. lib. 10. conf. 26. num. 11. qui de hujusmodi cognitione late differit. Sed in dubio semper ventri consulendum erit, ac si de prægnantia constaret, argumento legis 1. §. Sed est incertum, & §. Sed est.

etsi quis, ff. de vent. in possess. mittend. satius est enim reæ ad tempus ignoscere, quam insontem partum, aut spem hominis, perimere, argumento legis Absentem 5. §. 1. ff. de pen. Plutarch. lib. de sera Numin. vindict. ibi: Nonne satius pœna est suspensio, quam inconsulta, accelerataque vindicta.

Ibi: Quibus illud, nec temerè addere libet.

23 Unde originem traxerit æquissima constitutio dictæ legis Prægnantis, ff. de penis, tradunt præter D. Covar. Menoch. sup. quæst. 86. à num. 10. Carranz. d. §. 4. num. 24. Corraf. in d. l. Prægnantis, num. 3. Brisson. de antiquit. jur. civil. cap. 20. Simanch. de Catholic. Instit. tit. 46. num. 51. Jan. Langlæus lib. 11. semestr. cap. 2. qui eam ad legem Mosaicam refert.

24 Verum omni lege positivâ seclusâ, jure naturali non licet, nisi urgente gravissimâ causâ, secundum tradita sup. num. 11. & 12. matrem damnatam occidere, dum prægnans est, ut animadvertit Salian. Annal. tom. 1. anno mundi 2327. n. 8. quò loci meminit sententiæ, quam Judas ut Jacobæ familiæ Magistratus tulit in Thamarum nuzum suam propter adulterium cum eodem patratum, ut scilicet statim, antequam pateret, combureretur: quæ expositio & sacro textui magis congruit, ac frequentiori Interpretum calculo comprobatur, ut idem testatur Salianus, qui ut Patriarcham iudicem ab immanitate, ac sævitia vindicet ait, Judam incogitanter fetus oblitum de matre pronunciasse. Sed num. 7. aliam refert opinionem quorundam, qui senserunt à Juda latam sententiam non fuisse, sed præceptum, ut Thamar duceretur in carcerem interim, ubi servaretur dum in lucem ederet prolem, posteaque legitimè damnata flammis juxta legem traderetur. Hæc interpretatio etsi à verbis sacre Paginæ discrepare videatur, juris rationi maxime consonat: tum quia ex abrupto, non audita reâ, iudex capitalem pœnam irrogaret, quod absit; nam Judicium præcepti insani iudicis index, Joan. Oven. in Monof. Ethic. opolit. de quo vide Gloss. verbo Celeri, in cap. 2. de sentent. & re judic. & quos ibi congerit Barbosa in collect. tum quòd in propria causa jus sibi diceret, quod jus abhorret, l. unic. C. nequis in sua causa, ubi Barbosa cum plurimis in collect. cum adulterium Thamaris in dedecus sui, familiæque suæ cederet. Ad hæc si ille ut iudex procederet, nihil Thamarum juvaret ad evadendam pœnam, quod ipse complex criminis convinceretur: nec quia minus peccasse scemina Judas fateretur, illa absolvi deberet, pro ut absoluta est. En series sacri Textus. Genesis capite 38. Ecce autem post tres menses nunciaverunt Judæ, dicentes: Fornicata est Thamar nuzus tua, & videtur merus ejus inrumescere. Dixitque Judas: Producite eam, ut comburatur. Quæ cum duceretur ad pœnam, misit ad sozerum suum, dicens: De viro, cujus hæc sunt, concepi: cognosce cujus sit annulus, & armilla, & baculus. Qui agnitis muneribus, ait: Justior me est, &c. ubi verba illa, Cum duceretur ad pœnam, communi interpretationi patrocinantur apertè, & contrariam refellunt, nisi dicatur ad pœnam duci dum in carcere mititur.

Ibi: Sed & Aliano auctore.

25 Cujus verba hæc sunt: Cum Areopagite vene-

ficam mulierem deprehendissent, & eam morti tradere vellent, non prius ipsam interemerunt, quam partu liberaretur. Postquam verò peperit, comprehenderunt ipsam; & solventes à damnatione innocentem infantem, eam qua commoverat supplicium, solam morte multarunt.

Illud observare placet ex Zacchia sup. lib. 3. tit. 2. quæst. 21. num. 10. scemina menstruis fluentibus torquendam non esse. Idem dicendum de quavis pœna corporali, præter ultimum supplicium.

SUMMARIUM.

- 1 Pœnarum omnium maxima supplicium est ultimum.
- 2 Quibus instrumentis rei apud Romanos enocari solebant.
- 3 Utrum pœna damnationis ad bestias fuerit ultimum supplicium?
- 4 Acerbissimus modus interficiendi homines est combustio.
- 5 Crucis & furcæ mors turpissima, gladii decora & honesta.
- 6 Qui publica auctoritate perimebantur, prius vulgari virgis moris fuit apud Romanos.
- 7 Furca supplicium quondam, & nunc frequens admodum.
- 8 De furcarum forma & distinctione.
- 9 Furca dicta est arbor infelix, & quare.
- 10 Verbum Furca, multipliciter accipitur.
- 11 Crux pro furcâ & omni cruciatu ac labore usurpatur.
- 12 Furca pro cruce accipi solebat.
- 13 Quomodo olim rei crucifigerentur.
- 14 Crux immane, & acerbissimum supplicium.
- 15 De crucis supplicio sacra recensentur testimonia.
- 16 De crucifixione Amanis.
- 17 Crucis pœna apud omnes gentes in usu fuit, & unde originem traxerit.
- 18 Etymon verbi Crux.
- 19 Litera T, crucis signum demonstrat.
- 20 Homo corpore suo crucem representat.
- 21 Tau supplicii & damnationis fuit nota.
- 22 Lex Capitalium, §. Famosos, ff. de pœni emendatur.
- 23 Varia forma crucis & crucifigendi.
- 24 Furcâ perimi hodie quis dicatur.
- 25 Rei solebant diu in cruce supervivere.
- 26 Crux vocabatur palus acutus, quo homo per medium corpus penetrabatur.
- 27 De furcâ frequentia gravitate ac turpitudine.
- 28 Damnatus diversis sententiis, unâ ut moriatur in furcâ, alterâ gladio, qualiter interfici debeat.
- 29 Nobiles furcâ pœnam non sustinent regulariter.
- 30 Reorum cadavera solent suspendi laqueo adigminiam.
- 31 Generosi ex quibusdam delictis suspendio infami extinguuntur.
- 32 Crucis patibulum detestabile ac crudele.
- 33 Crucis supplicium servorum fuit proprium.
- 34 Nobiles ac scemina apud Romanos & alias gentes crucis pœna subijciabantur.
- 35 Virgines ad crucem damnatae, prius à carnifice prostituabantur, quam occiderentur.
- 36 De S. Crucis veneratione, ac de penis in contemptores stabilitis.